

ДОСВІД ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Н.О. Передерій, кандидат економічних наук

В статті розглянуто досвід фінансового планування в країнах Європи та процес визначення обсягу фінансових ресурсів за джерелами формування і напрямками їх цільового використання згідно з виробничими показниками підприємства у плановому періоді. Фінансове планування забезпечує господарську діяльність необхідними джерелами фінансування.

Фінансове планування, фінанси, фінансування.

Економічно виправдане фінансування завжди спрямоване на покриття певних спеціальних потреб. При організації подібного фінансування в країнах Європи вважається за доцільне спиратися на загальноприйняті правила, які пояснюють деякі співвідношення між окремими позиціями балансу підприємства. Ці правила не є законами, оскільки вони витікають завжди з приблизних припущень і тому не завжди враховують особливості деяких випадків. Проте, вони є певною допомогою і орієнтуванням для фінансового планування і забезпечення ліквідності конкретного підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам формування та використання фінансових ресурсів присвячені дослідження таких українських вчених як: В. Андрійчук, О. Гудзь, П. Канінський, П. Лайко, М. Малік, В. Савчук, П. Саблук, А. Чупіс та ін. Проте й на сьогоднішній день залишаються положення, які потребують більш детального вивчення.

Мета дослідження - висвітлити основні правила фінансування, на які спираються європейські науковці та практики.

Виклад основного матеріалу. Європейські та вітчизняні науковці виділяють як горизонтальні правила фінансування (правило взаємозв'язку статей балансу) – має існувати взаємозв'язок між окремими статтями активної частини балансу (майно) і статтями в пасивній його частині (капітал), так і вертикальні правила фінансування (правило структуризації капіталу) – дотримуватися норми співвідношення власного капіталу до позичкового. Можна виділити такі правила фінансування, що виділяють фінансисти Європи.

Правило фінансування 1. Золоте правило балансу.

Основні засоби підприємства мають бути профінансовані власним капіталом (по можливості це мають бути – земля, будівлі, споруди і багаторічні насадження) і довгострокового позичкового капіталу (такі засоби як машини, трактори, комбайни тощо). Власний капітал є гарантом від ризику і зміцнює стабільність підприємства. Залучення довгострокового позичкового капіталу слугує інтересам ліквідності, оскільки для фінансування довгострокових ос-

новних засобів мають використовуватися тільки довгострокові капітальні вкладення. Це означає, що платежі за кредитом можуть бути покриті надходженнями від використання запровадженої інвестиції.

Правило фінансування 2. Золоте правило фінансування.

Термін фінансування основного засобу позичковим капіталом не повинен перевищувати передбачуваного терміну використання конкретного основного засобу. За допомогою узгодження термінів має бути досягнуто таке: кредит, отриманий для придбання основного засобу, буде повернений у будь-якому випадку впродовж передбачуваного терміну використання основного засобу. Проведені амортизаційні відрахування можуть слугувати для погашення кредиту. При частковому позичковому фінансуванні постає можливість паралельного накопичення поточних засобів, які до моменту реінвестування можуть використовуватися в інших цілях. У цьому випадку доцільне також скорочення терміну дії кредиту. Наприклад, коли надлишки від інвестиції паралельно використовуються для отримання доходу і отриманий доход у кінці терміну використання основного засобу використовується для платежів по кредиту.

Правило фінансування 3. Коливання потреби у фінансових коштах.

Фінансування оборотних коштів має бути проведене, щоб позичкові фінансові кошти можна було адаптувати до коливань потреб підприємства в оборотних коштах. Було б економічно недоцільно фінансувати оборотні кошти нок довгостроковими позичковими коштами. Це привело б до того, що протягом тривалого часу на поточному рахунку або у касі накопичувалися б кошти без отримання на них відсотків; і в той же час необхідно було б оплачувати відсотки по взятому кредиту. В зв'язки з цим, терміни дії кредитів під оборотні кошти (при збільшенні ефективності використання засобів виробництва) повинні збігатися з термінами фактичної потреби підприємства в капіталі. Тому для змінної частини оборотних коштів особливо підходить використання контокорентного кредиту.

Правило фінансування 4. Своєчасна платоспроможність.

Оборотні кошти (або також інші інвестиції) мають фінансуватися так, щоб заборгованості, які виникають у зв'язку з цим, могли бути сплачені своєчасно, навіть використовуючи всілякі знижки за готівковим розрахунком. Всі заборгованості підприємства по закінченню певного терміну мають бути виплачені. Наприклад, виплати заборгованостей по заробітній платі мають проводитися у чітко обмежені терміни, у той час як терміни виплати заборгованості перед постачальниками можна відстрочити і обговорити. Проте (зручне) використання кредитів постачальників, переважно, менш вигідно ніж взяття короткострокових кредитів банків під виробничі засоби, оскільки при несвоєчасній оплаті рахунків постачальників втрачаються можливості отримання знижки за готівковою або ціновою знижкою.

Правило фінансування 5. Фінансування з мінімальними витратами.

Завдяки рахунок правильному вибору терміну інвестування і правильних джерел фінансових коштів необхідно знижувати витрати на фінансування до мінімального рівня. Цей пункт пов'язаний з проведенням фі-

нансового планування у коротко-, середньо- і довгострокових областях. Окрім цього, необхідно враховувати такі моменти:

- проводити своєчасну подачу заявок на банківський кредит для фінансування виробничих потреб;
- у момент інвестування детально аналізувати кон'юнктурні коливання (падіння/підвищення банківського відсотка) і відповідного податкового впливу;
- ретельно порівнювати кредитні умови (ефективний відсоток);
- поліпшувати ліквідність підприємства (зміна термінів реалізації і придбання продукції);
- використовувати знижки за розрахунок готівкою.

Правило фінансування 6. Ліквідні кошти.

Ліквідні кошти мають вкладатися найрентабельніше. Як форму вкладення тимчасово не задіяних ліквідних коштів можна розглядати ощадні або депозитні рахунки у банках. Довгостроково «заморожені» суми можуть бути вкладені залежно від терміну доступності під вищі відсотки.

Правило фінансування 7. Пільгові кредити.

Пільгові і субсидійовані кредити не повинні сплачуватися передчасно. Це правило діє за умови, якщо кошти, що є у розпорядженні підприємства для сплати заборгованості, можна вкласти з отриманням більших відсотків, ніж відсотки по кредиту, що виплачуються (що часто властиво пільговим кредитам). Якщо ж цей варіант вкладення капіталу не можливий, то це означає, що цей кредит все ж є дорогим і необхідно по можливості швидше погасити заборгованість по ньому.

Правило фінансування 8. Пороги платежів (платоспроможності) по кредитах

Розміри виплат по відсотках і платежів по кредитах не повинні перевищувати відповідних порогів платоспроможності. Основна вимога – підприємство має покривати доходами як мінімум платежі по кредитах (відсотки + погашення тіла кредиту). Довгостроковий поріг платежів по кредитах (поріг виплат по відсотках) – платежі по кредитах, які можуть бути покриті доходами підприємства без використання додатково амортизаційних накопичень. Це означає, що всі амортизаційні відрахування можуть використовуватися для реінвестування, профінансованого за рахунок власного капіталу. Можливе підвищення цін до моменту реінвестування тут також передбачено і має бути профінансовано за допомогою позикового капіталу (або прибутки підприємства). Розрахунок довгострокового порогу платежів по кредитах проводиться виходячи з прибутку підприємства. При цьому необхідно відзначити, що:

а) сума виплачених відсотків при розрахунку прибутку віднімається, проте вона перебуває в розпорядженні платежів по кредитах;

б) вилучення грошових і натуральних коштів переважно, відбувається завдяки особистому споживанню або сім'ї фермера, або за виплатами учасникам кооперативів. Чим більші ці вилучення, тим менше платоспроможність підприємства, точніше кажучи знижується поріг платежів по кредитах;

в) податки на дохід знижують поріг платежів по кредитах рівною мірою, як і вилучення завдяки особистому споживанню.

При довгостроковому порозі платоспроможності виходять з того, що якщо розглядати на відносно довгий період часу, то частина амортизаційних відрахувань по довгострокових і середньострокових основних засобах (нові будівлі і машини) може бути використана для платежів по кредитах. Якби правило фінансування вимагало обмеження використання довгострокового порогу платоспроможності, то у багатьох випадках можливість позичкового фінансування, насамперед великих довгострокових і середньострокових інвестицій, значно б скоротилася. Досвід свідчить, що частина платежів по кредитах також і у довгостроковому періоді, не впливаючи на стабільність підприємства, може бути сплачена коштом амортизаційних відрахувань. Проте необхідно прагнути до того, щоб сплати, по можливості, були близькі до довгострокового порогу платежів по кредитах.

При короткостроковому порозі платежів по кредитах враховуються всі амортизаційні відрахування, а також доходи невиробничої діяльності. Ця величина є загальним надлишком ліквідних коштів, який перебуває у розпорядженні протягом господарського року для платежів по кредитах. Переважно, з цієї суми фінансуються невеликі реінвестиції, то ця сума доходів може слугувати для покриття лише дуже короткострокових платежів по кредитах.

Висновки. Для планування фінансування крупних інвестицій важливе значення має мультиперіодичний розрахунок руху капіталу. Для практичного фінансового планування має сенс вести всі розрахунки і в короткостроковому, і у довгостроковому періоді.

Список літератури

1. Гудзь О.Є. Проблеми формування фінансових ресурсів сільськогосподарськими підприємствами/ О.Є. Гудзь // Вісник Харк. нац. техн. ун-ту сільського господарства. –2006. – Вип. 35. – С. 85–95.
2. G. Schmidt, Persönliche Finanzplanung: Modelle und Methoden des Financial Planning, Springer Berlin Heidelberg, 2011.

This article is focused on urgency of the experience of financial planning in European countries and the process of determining the amount of financial resources and sources of their target areas by the use of production indexes in the company the planned period. Fiscal planning provides financing sources for business activities.

Financial planning, finances, financing.

В статье рассмотрен опыт финансового планирования в странах Европы и процесс определения объема финансовых ресурсов в зависимости от источников их формирования и направлениями их целевого использования согласно производственных показателей предприятия. Финансовое планирование обеспечивает хозяйственную необходимость источниками финансирования.

Финансовое планирование, финансы, финансирование.